

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНЦЕПТУ RUSSIA – UKRAINE CRISIS У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Бабелюк О. А., Коляса О. В.

ВСТУП

Сучасний англomовний медіадискурс – це потужне соціальне явище, сукупність вихідних продуктів мовної та комунікативної діяльності у всіх їх проявах та взаємодії. Його метою вважаємо безпосередній ідеологічний вплив на великомасштабну аудиторію, на суспільну думку за допомогою відповідних комунікативних стратегій і тактик, і маніпулятивних у тому числі. Слід наголосити, що сам факт виникнення концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному медіадискурсі демонструє прояв суспільної небайдужості до глобальних політичних проблем в Україні. Різноманітні мовні засоби на позначення концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS функціонують тут не тільки як номінатори відповідних понять російсько-української війни, але й як своєрідні ідеологеми, що позначають політичну позицію того чи іншого інформаційного джерела.

Наукову розвідку присвячено вивченню функціональної природи концепту RUSSIA– UKRAINE CRISIS, що актуалізується в сучасному англomовному медіадискурсі з позицій концептуальної лінгвістики. Це уможливило виявлення і опис ядра концепту, яким виступає звичайне суспільне поняття «crisis». Варто зазначити, що в сучасній гуманітаристиці поняття «crisis» не нове: воно виникло доволі давно і розвивалось століттями під різними назвами: криза, окупація, війна, конфлікт, спротив, націоналізм тощо. Проте, після відкритої агресії Росії на Україну 24.02 2022 ця подія стала широко обговорюватися у медіадискурсі всього цивілізованого світу і потребувала точного лінгвістичного терміна на її позначення. У цьому зв'язку важливим стало яку політичну позицію займає те чи інше видання, чію сторону у цьому конфлікті підтримує і який саме зміст у нього вкладає. Тут у нагоді стає твердження про те, що за поняттям концепту стоїть не лише смислове значення чи змістовний

бік словесного знака, ядра концепту, але й певна ідея, яка є суттєво важливою для формування об'єктивної реальності. Це в свою чергу, сприяє творенню людської свідомості, коректного розуміння певної інформації, що виходить з суспільства і потребує власної самостійної розумової обробки. Тому цілком слушно концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS вважаємо складовою свідомості суспільства, що актуалізується в англomовному медіадискурсі за допомогою різних мовних засобів (слів та словосполучень, термінів, фразеологізмів, стилістичних засобів, оцінних конструкцій). При цьому варто наголосити, що різкі чи навіть плавні зміни суспільного життя здатні призвести до кардинального переосмислення людиною суспільних цінностей, в наслідок чого абсолютно змінюється і поняття концепту.

Проаналізувавши численні праці лінгвістів з цього питання, важко не погодитися з твердженням про те, що розуміння терміну «концепт» у сучасному мовознавстві є варіативним. З плином часу концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS стає все більш широковживаним в сучасному мовознавстві і займає стійку позицію в соціальному та медіадискурсі сьогодення. Здебільшого це зумовлено тим, що суспільство прагне бути обізнаним з реаліями політичного чи загального суспільного життя. Людство бажає брати участь та бути залученим до теперішньої міжнародної системи суспільних цінностей та загальноновживаних світових обговорень.

Вивчення цього концепту є особливо важливим і актуальним, оскільки саме він формує колективну думку суспільства про загальноприйняте розуміння поняття «crisis», яке часто є спотворене під впливом політичних, соціокультурних, національних чи лінгвістичних факторів, або ж просто нав'язане цьому суспільству. Крім того, вербалізація концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в медіадискурсі свідчить про небайдужість суспільства та засобів масової інформації до подій, що тривожать не лише країни, що «конфліктують», а й цілий світ. Вивчення засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS дозволить зрозуміти наскільки викривленими чи достовірними є ключові поняття цього концепту, що функціонують в англomовному медіадискурсі, в перекладознавчих практиках та різних мовних картинах світу. Для виявлення функціональної природи концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS був обраний саме медіадискурс, оскільки засоби масової інформації широко застосовують різні складові цього концепту, суттєво впливають та коригують свідомість і світогляд

тих, хто користується ними. Відповідно саме медіадискурс сьогодення найбільш точно об'єктивізує концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS. Зокрема, у цьому розділі доведено, що з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, все більше світових засобів масової інформації задля висвітлення хроніки війни, окрім лексеми «*crisis*» (*криза*), стали використовувати натомість такі номінатори як «*war*» (*війна*), «*invasion*» (*вторгнення*), «*occupation*» (*окупація*), «*attack*» (*напад*), що, на мій погляд, більш адекватно та повно відображають ситуацію в Україні.

Метою цієї наукової розвідки є вивчення функціонування концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в сучасному медіадискурсі. Зазначена мета передбачає виконання таких завдань: визначити ядро та периферію концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS; виявити мовні засоби актуалізації концепту RUSSIA– UKRAINE CRISIS в сучасному англomовному медіадискурсі та способи їх відтворення в українomовному медіадискурсі.

В когнітивній лінгвістиці наразі доволі актуальним є вивчення різних видів концептів, аналіз методів та когнітивних моделей представлення і відображення знань людини про навколишній світ. Проте будь-яка спроба осягнути природу концепту пов'язана з великою кількістю його трактувань і тлумачень. Саме тому, мовознавці і досі мають суперечливі погляди щодо структури концепту та його співзалежності зі значенням мовного знаку. Відповідно, відсутнє й однозначне, стійке визначення концепту.

Стосовно багатогранності підходів до розуміння лінгвальної сутності концепту наголошує І. Гайдук, акцентуючи на відсутності єдиного тлумачення поняття концепту. Це пов'язано з його складною, багатовимірною структурою, яка включає, крім поняттєвої основи, соціопсихокультурну частину, що не стільки мислиться носієм мови, скільки переживається ним. До її складу входять асоціації, емоції, оцінки, національні образи й конотації, притаманні певній культурі¹.

Сучасна когнітивістика пропонує різні підходи до тлумачення концепту і майже всі вони трактують його як ментальне утворення. Він тісно пов'язаний з пізнанням людиною загальноновизначених понять, обробкою та аналізом інформації, відображенням культурної специфіки народу та його досвіду. За такого підходу в визначенні

¹ Гайдук Г.В. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики. URL: http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.cioc.htm

концепту переважає культурологічний аспект, що визначає культуру як комплекс концептів та їхню взаємодію. В такому випадку концепт експлікує значення мови як другорядне, що виявляється допоміжним засобом. Виходячи з цього, можна сказати що визначення концепту засноване на такому принципі: концепт – це те, що називає зміст певного поняття, тобто є синонімом сенсу².

У процесі дослідження виявилось, що у науковій літературі застосовують і лінгвофілософський підхід до вивчення особливостей поняття «концепту», який часто розглядається як мисленнєве утворення, дискретне ментальне утворення, концептуальна система, «згусток» найрізноманітніших смислів, оперативно-змістова одиниця мислення людини тощо³.

Концепт можна вважати складовою свідомості суспільства, що виражається за допомогою мови. Іншими словами, це елемент знань про навколишній світ, якими володіє людина і який стоїть за семантикою мовного знаку. Різкі чи навіть плавні зміни суспільного життя здатні призвести до кардинального переосмислення людиною суспільних цінностей, в наслідок чого абсолютно змінюється і поняття певних концептів.

Протягом століть науковці намагались збагнути значення концепту, сенсу, однак віддавна і досі вчені не дійшли однозначної думки, котра б пояснила смислове значення концепту.

Слово «концепт» – це латинське середньовічне утворення, що походить від дієслова «*concipere – concipere*», яке означає «зачати». У класичній латинській мові слово *conceptus* мало значення «ставок», «запалення», «просочення» і «зародок». Слово «концепт» разом із його похідними увійшли до всіх романських і германських мов (французька концепція – *concevoir*, італійська *concetto – concepire*, іспанська *concepto – concebir*, португальська *conceito – conceber*, англійська концепція – *conceive*). Як і більшість нових наукових понять, поняття «концепт» було введено в когнітивну лінгвістику через когнітивну метафору: його називали «багатовимірним

² Мельничук О. Д. Концепти як елементи семантики тексту. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/8783/97/>

³ Газуда О.М. Дослідження терміну “концепт” у сучасній лінгвістиці. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/30297/1/ДОСЛІДЖЕННЯ%20ТЕРМІНУ%20»КОНЦЕПТ»%20У%20СУЧАСНІЙ%20ЛІНГВІСТИЦІ.pdf>

скупченням сенсу», «смісловим фрагментом життя»⁴, «геном культури»⁵, «певною силою смислу»⁶, «одиницею пам'яті», «квантом знань», «зародком розумових операцій» і навіть «туманним чимось»⁷. Сьогодні термін «концепція» широко використовується в різних галузях лінгвістики.

За поняттям концепту стоїть не лише смислове значення чи змістовний бік словесного знаку. Поняття концепту певною мірою означає й ідею, яка є суттєво важливою для формування реальності та властивих їй реалій чи явищ, що, в свою чергу, сприяє творенню людської свідомості, розуміння певної інформації, думки, що виходить з суспільства і потребує власної самостійної розумової обробки індивідом задля розуміння певного поняття. Це може бути поняття, яке вироблене суспільством на основі досвіду пережитого громадськістю, зі своїми історичними коренями творення. І це поняття має мати об'єктивну суспільну оцінку та адекватно співвідноситись з іншими поняттями. Як вдало підмітив В. І. Карасик, концепти – це «ментальні утворення, фрагменти досвіду, що зберігаються у пам'яті людини», «квант пережитого знання»⁸.

Якщо говорити про структуру концепту, то це як мінімум тривимірне утворення, що містить в собі предметно-образну, понятійну та цілісну складові. Образна складова концепту складається з зорових, слухових, тактильних, смакових та нюхових особливостей певного предмета, події чи явища, що так чи інакше зберігаються в людській пам'яті. Понятійна, або ж концептуальна сторона концепту визначає як певне поняття зберігається та обробляється в мові, опис цього поняття, його структуру, визначення та порівняння з іншими поняттями. Тоді як цілісна складова характеризує важливість інтерпретації поняття та його психічного

⁴ Fauconnier G. *Methods and Generalizations*, Th. Janssen, G. Redeker (eds). *Cognitive Linguistics: Foundations, Scope, and Methodology*. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 1999. P. 95-127.

⁵ Frege, G. *On Concept and Object*, originally published as *Über Begriff und Gegenstand* in *Vierteljahresschrift für wissenschaftliche Philosophie* 16, 1892, S. 192-205, translated in Geach & Black 1952 pp. 42-55. Slater, B.H. *Concept and Object in Frege*, 2000 (Minerva)

⁶ Fillmore Ch. *Frame Semantics and the Nature of Language*. *Annals New York Academy of Sciences*, 1976. P. 20-32.

⁷ Gibbs, R.W. Jr. *Why cognitive linguists should care more about empirical methods* R. W. Jr. *Gibbs Methods in Cognitive Linguistics*. Cornell, 2007. P. 1952.

⁸ Карасик В. И. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. М., 2004. 390 с.

утворення як для конкретної особи так і для всієї мовної громадськості.

А. Приходько наводить різні дефініційні моделі, що застосовуються для наукового тлумачення терміна «концепт». Серед них: а) «концепт – епістемічне утворення». Вона базується на усвідомленні джерел інформації людських знань та досвіду, які виступають як синтез логічних, гносеологічних та когнітивних аспектів діяльності.; б) «концепт – (психо) ментальне утворення». Ця модель ґрунтується на розумінні концепту як продукту людської свідомості, яка є вищою формою відображення дійсності психікою людини; в) «концепт – (етно) культурне утворення». Таке уявлення про концепт постало на основі усвідомлення ролі етнокультури в житті соціального колективу; воно віддзеркалює уявлення про концепт як про точку перетину світу культури і світу індивідуальних смислів; г) «концепт – (прагма) регулятивне утворення». Тут реалізується інтенціональний характер дискурсивного використання ментальних сутностей: мова йде про їх здатність регулювати напрям комунікативної поведінки, визначення етноспецифічних норм, стратегій та стереотипів спілкування; ґ) «концепт – аксіологічне утворення». Базою для виникнення цієї дефініційної моделі став феномен “духовна цінність”, який формується оцінками уявленнями членів соціуму про морально-етичні категоріальні константи (добро/ зло, правда/ кривда, любов/ ненависть, краса / потворність, справедливість / несправедливість тощо)⁹.

Отже, концепт має визначену структуру, хоча і не жорстку. Цікаво зазначити, що така структура зумовила динамічну роль концепту в процесі мислення: він увесь час функціонує, актуалізується в різних своїх частинах та аспектах, поєднується з іншими концептами та відштовхується від них¹⁰.

Поняття концепту також можна трактувати як ментальну одиницю, що є складовою людської свідомості. Саме усвідомлення людиною певного концепту, певної думки, є провідником між мовою та життєвими реаліями. Тобто коли певна інформація прибуває до людської свідомості, вона потребує обробки, розуміння, фільтрації, так званого «перетравлювання». Н. Арутюнова зазначає, що людина,

⁹ Приходько А.Н. Концепти и концептосистемы. Монография. Днепропетровск. 2013.

¹⁰ Стернин И.А. Методологические проблемы когнитивной лингвистики. Воронеж, 2001.

оцінюючи об'єкт, повинна пропустити його через себе. Моментом первинного утворення того чи того концепту у свідомості носія культури є його емоційне переживання¹¹.

Структура концепту подібна до сніжної кулі: «об'єм концепту збільшується завдяки новим концептуальним характеристикам, набуття нових прошарків»¹², а ступінь точності його інтерпретації та розуміння стає нижчим відповідно з віддаленням від ядра, що також підтверджується думкою Н. І. Жинкіна стосовно того, що концепт «народжується», як образ, але просуваючись по «сходинах абстракції», перетворюється з чуттєвого образу на мисленнєвий¹³.

1. Сучасний англомовний медіа дискурс як середовище функціонування концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS

1.1 Способи відтворення концептів у перекладознавстві

Загальновідомо, що для того аби достовірно відобразити відповідник перекладеного тексту потрібно бути усвідомленим і в царині культурологічних, соціальних, позамовних чинників, оскільки відтворення концепту як культурологічного феномена потребує переосмислення інформації, що міститься в оригіналі та пошуку точного смислового відповідника. Іншими словами, будь-який переклад оригінального тексту вимагає не лише знань мови на яку здійснюється переклад, а й пізнання різних соціокультурних сфер життя громадянської певної країни в якій ця мова функціонує.

Отже, для того, аби відтворити смислове поняття/ядро концепту, перекладач спершу повинен провести його загальний аналіз, щоб потім відповідно інтерпретувати його іншою мовою, при цьому не втративши лінгвальної суті. Важливо розуміти, що кожен концепт містить в собі безліч різних площин як мовної, так і культурної чи соціальної природи, що значно ускладнює процес його відтворення з однієї мовної системи на іншу. Та попри це, за допомогою цих же площин з'являється можливість виявлення більш глибокого сенсу,

¹¹ Арутюнова Н. Д. Введение // Логический анализ языка: Ментальные действия: сб. статей / Под ред. Н. К. Рябце-вой. М.: Наука, 1993. 176 с.

¹² Карасик В. И. Языковые концепты как измерения культуры (субкатегориальный кластер темпоральности) / Концепты. Выпуск 2. Архангельск, 1997. С. 156-158.

¹³ Жинкин Н. И. Язык – речь – творчество: исследования по семиотике, психолингвистике, поэтике Жинкин Н. И. – М.: Лабиригнт, 1998.

детального аналізу прихованих думок, закладених в певному концепті, які автор намагається донести до суспільства.

В перекладі концепти можуть відтворюватись крізь призму абсолютно різних методів, що здатні охарактеризувати чи розмежувати цей концепт. В загальній лінгвокультурній картині світу концепт має здатність відображати не лише якийсь конкретний сенс, а й відповідні соціокультурні особливості суспільства, цілої нації разом з її мовою, цінностями, культурою, досвідом тощо. У цьому випадку основним завданням перекладача при відтворенні такого концепту є повне осмислення та відтворення думки автора та її загального соціокультурного контексту. При цьому він також відтворює не лише думку автора, а й свою позицію, оскільки переклад потребує правильної смислової інтерпретації залежно від мови та суспільства для якого проводиться переклад. Достовірне відтворення концепту вимагає від перекладача досконалих знань мови, історії, культури та досвіду певного народу задля того, щоб висвітлити істинний сенс поняття/ядра концепту. Як вважає А. Лафевр, «перекладачі не просто перекладають слова, вони також перекладають цілий всесвіт дискурсу, поетику та ідеологію»¹⁵.

У сучасних перекладознавчих студіях присвячених відтворенню різних концептів випрацювано таке поняття як «модифікація вихідної мови», яке передбачає застосування мови оригіналу у зовсім новому форматі. Інакше кажучи, процес перекладу концептів охоплює всю інформаційну структуру концепту: перекладач спершу сприймає інформацію з оригінального тексту, а потім здійснює процес метаморфози цієї інформації, тобто відтворює вже перекладений текст.

Т.О. Фесенко підкреслює, що відповідні перекладацькі механізми, які переходять у подальший ментальний простір і передбачають моделювання взаємовідносин реального, ментального і вербального, згодом стають фундаментом для когнітивної організації людини. Після цього вихідний текст відходить із зони ментальної реальності перекладача і стає фрагментом свіжої реальної комунікації¹⁶.

Задля того аби передати суть концепту іншою мовою, перекладач ділить цей концепт на відповідні складові. Це допомагає визначити

¹⁵ Lefevere A. Translating literature: practice and theory in a comparative literature context. New-York : The Modern Language Association of America, 1994. 162 p.

¹⁶ Фесенко Т.А. Когнитивная система переводчика и переводческая деятельность. Перевод: язык и культура : сб. статей. Воронеж, 2001. С. 140–142.

ядро та периферію концепту і виділити його основну ідею, яка при перекладі має залишитись незмінною, не втратити найменшого сенсу та донести потрібну думку. Позасвідомі, культурні та мовні фактори, особисті думки перекладача творять переклад концепту і надають йому необхідного стилістичного забарвлення, необхідного для його розуміння суспільством. Це, в свою чергу, сприяє формуванню концептуального бачення світу та його структури разом з унікальністю усіх соціальних та національно-культурних чинників.

Беручи до уваги всі особливості процесу перекладу різних концептів, варто виділити такі поняття як стратегія перекладу, стратегія поведінки перекладача в процесі перекладу, тактика перекладу. Даючи визначення стратегії перекладу, можна сказати, що це набір правил, цілей та засобів, які використовує перекладач в процесі перекладу, що висвітлюють його власний стиль здійснення перекладу.

Таким чином, випрацювання відповідних стратегій і тактик перекладу концептів є надзвичайно важливим при їх відтворенні, оскільки перекладач виступає ключовою ланкою у процесі перекладу, і від його умінь, знань та навичок залежить наскільки адекватно і достовірно буде здійснено переклад та відтворено суть концепту. При цьому перекладач має знати не лише мову, якою здійснюється переклад, а й широкий спектр культурних, політичних та соціальних чинників, що допомагають відтворити істинний зміст концепту.

2. Мовні засоби вербалізації концепту RUSSIA – UKRAINE CRISIS в англійській мові: ядро та периферія

Знакова природа концепту передбачає його закріпленість за певними вербальними засобами реалізації, сукупність яких становить «план вираження відповідного лексико-семантичного поля, побудованого навколо домінанти (ядра), представленої ім'ям концепту»¹⁷.

Складний, абстрактний характер концептів обумовлює наявність великої кількості різноманітних типологій, які враховують їх природу, зміст, функціонування і т. д. Концепти поділяють на вербалізовані (стійкі, мають закріплені за ними мовні засоби

¹⁷ Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. Вісник Черкаського університету. Серія: «Філологічні науки»: зб. наук. пр. – Черкаси, 1999. – Вип. 11. – С. 12 – 25.

репрезентації, комунікативно затребувані) і приховані (нестійкі, глибоко особистісні, такі, що неможливо вербалізувати).

У сучасному мовознавстві поняття «*crisis*» репрезентується основною лексемою «*crisis*». Як в англійській, так і українській мовах воно застосовується в різних галузях, економіці, фізіології, геології, політиці тощо, та все ж основне його значення для усіх сфер залишається однаковим: «важка для вирішення ситуація». Згідно з етимологічними словниками, слово «*crisis*» походить від латинського *crisis*, від давньогрецького *κρίσις* (*krísis*, «відокремлення, сила розрізнення, суперечка»), від *κρίνω* (*krínō*, «вибирати, вирішувати, судити»); пізня середньоанглійська (що позначає переломний момент хвороби): медична латинська, від грецького *krísis* «рішення», від *krínein* «вирішувати». Загальне значення цього слова «вирішальний момент» датується початком 17 століття. Крім того, лексема *crisis* має низку синонімів, таких як *calamity* (*лихо*), *disaster* (*катастрофа*), *cataclysm* (*катаклізм*), *catastrophe* (*біда, загибель, катастрофа*), *emergency* (*надзвичайна ситуація, критичне становище*), *tragedy* (*трагедія, трагічна ситуація*).

При вивченні лінгвальної суті концепту RUSSIA – UKRAINE CRISIS в англomовному медіадискурсі ми дійшли висновку про те, що в значенні «важка для вирішення ситуація» лексема «*crisis*» найчастіше зустрічається в політичній та економічній сферах діяльності суспільства.

Вербалізація концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному медіадискурсі, починаючи від 24 лютого й дотепер, набирає все більше обертів та все ширшої аудиторії. Теперішня російсько-українська війна стала ключовим фактором для її максимального розголосу в англomовних засобах масової інформації та, відповідно, актуалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному медіадискурсі. Завдяки тому, як саме засоби масової інформації відображають цей концепт, можна простежити ідеологічну позицію та власний погляд видавництва, журналіста, перекладача тощо. Зауважимо той факт, що раніше в рамках мовних засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS синонімічно вживались фразеологічні звороти такі як «Ukraine crisis» та «crisis in Ukraine». Здавалося б, на перший погляд, різниця невелика, проте вона суттєва. Так поняття «Ukraine crisis» охоплює політичні проблеми України в широкому міжнародному контексті, незавуальовану політичну кризу та жорстокі військові реалії війни.

Разом з тим, поняття «crisis in Ukraine» використовують проросійські або пропагандистські засоби масової інформації. Вони заперечують військову агресію росії, сам факт війни чи військового конфлікту між двома державами на території України, і, як наслідок, відображають лише політичну кризу в середині України. У такому випадку Україна постає єдиним ключовим фактором, що спричинив внутрішню державну кризу.

Такий лінгвістичний аналіз чітко показує наскільки важливими для адекватного сприйняття реальної ситуації є мовні засоби вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в медіадискурсі та як вони здатні змінювати сутність концепту й здійснювати ідеологічний вплив на читача.

Провівши аналіз англomовних та україномовних засобів масмедіа, можна зробити висновок, що ядром концепту RUSSIA UKRAINE CRISIS є лексема «*crisis*» (*криза*) у значенні «важка для вирішення військова і політична ситуація». В такому разі найбільш точними синонімами цієї лексеми вважаємо такі лексичні одиниці як: *war* (*війна*), *invasion* (*вторгнення*), *conflict* (*конфлікт*), *attack* (*напад*). В свою чергу, до периферії цього концепту відносимо такі лексеми на позначення військових дій під час російсько-української війни: «*genocide*» (*геноцид*), «*occupiers*» (*окупанти*).

Розглянемо ті мовні засоби вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS, які зустрічаємо в англomовних засобах масмедіа найчастіше. *British Prime Minister Boris Johnson has assumed that a full-scale war in Ukraine could last until the end of 2023*¹⁸.

*A panel of Lewis & Clark professors recently gathered to discuss the historical, political, and cultural underpinnings of Russia's invasion of Ukraine*¹⁹.

*British Foreign Secretary Liz Trass said there could be no talks with Russia about Ukraine as long as Moscow has troops in a neighboring country*²⁰.

З огляду на проведений аналіз, до засобів, що вербалізують та об'єктивізують концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS належать такі лексичні одиниці як: *full-scale war* (*повномасштабна війна*), *Russia's invasion of Ukraine* (*вторгнення росії в Україну*), *troops* (*війська*), *current*

¹⁸Novoe Vremia. URL: <https://english.nv.ua/nation/uk-pm-johnson-believes-that-the-war-in-ukraine-could-last-until-the-end-of-next-year-50236198.html>

¹⁹An interdisciplinary look at the russia-Ukraine. URL: <https://www.lclark.edu/live/news/48104-an-interdisciplinary-look-at-the-russia-ukraine>

²⁰Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/12/7323765/>

war (сьогоднішня війна), *emergency* (надзвичайна ситуація), *russian troops* (російські війська), *aggression* (агресія), *de-escalation* (деескалація). Периферійними ознаками цього концепту стали такі поняття як: геноцид українського народу, агресія проти українців, війна, обстріли, війська введені агресором на територію України, напруга між керівниками країн, власні імена політичних лідерів, таких як Зеленський, Путін, Лавров, Джо Байден, Борис Джонсон тощо. Саме ці лексичні одиниці дозволяють нам трактувати їх як складники периферії концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS, ядром якого є словосполучення «Russia-Ukraine War» (російсько-українська війна).

Головна ідея концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS висвітлюється завдяки семантичній реалізації його основних лексичних одиниць в англійській мові, іменників *Russia*, *Ukraine* та, власне, «*crisis*» (внутрішня криза) та «*war*» (війна). Споріднені поняття «*invasion*» (вторгнення), «*attack*» (напад), «*genocide*» (геноцид), що стали вживатися в англomовному медіадискурсі все частіше, засвідчують, що ядро концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS тепер осмислюється по-новому, а світова спільнота загалом прагне розуміти істинний сенс цього концепту, віднайти ключові причини виникнення російсько-української війни, передати особливості її перебігу та зафіксувати усі нелюдські злочини проти народу України, які здійснюються російською армією.

Таким чином, як свідчить аналіз ілюстративного матеріалу різноманітні мовні засоби актуалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному медіадискурсі все частіше стали позначати війну, яку росія розв'язала проти України, власне неочікуване збройне вторгнення росії в Україну, а не внутрішню кризу «*crisis*». З огляду на це, ми простежуємо зміну назви ядра концепту, яким вже не є лексема «*crisis*» (внутрішня криза), а лексема «*war*» (війна). Загалом, усе це підтверджує думку про те, що концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS зазнав суттєвих змін в аспекті своєї лінгвальної сутності, імені ядра та складників периферії, і тепер сприймається світовою громадськістю відповідно до поданої інформації у медіадискурсі: терористична війна росії проти України на знищення її державності й національної ідентичності.

3. Способи перекладу засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному та українomовному медіадискурсі

Для вивчення способів перекладу засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в медіадискурсі варто провести відповідне лексикологічне дослідження і звернутись до аналізу семантичної структури окремих слів, аби згодом відтворити усю його сутність загалом.

Так як під час відтворення концептів, кожне слово має міцний семантичний зв'язок з основною думкою концепту, проте не є цілком тотожним йому, такому аналізу підлягають усі слова, які сприяють об'єктивізації цього концепту, і цілком можуть розглядатись як окремі культурні явища зі своєю історією та етимологією. Завдяки цьому перекладач може визначити певні особливості смислотворення різних етнічних спільнот, зрозуміти їхню культуру, що стане у нагоді під час перекладу концептів, їх структури та опису їх компонентів.

Розглянемо детальніше способи перекладу засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в англomовному та українomовному медіа дискурсі.

Першочергово проаналізуємо речення, в якому містяться ключові лексеми, що позначають ядро концепту: *The crisis is related to the ongoing War in Donbas, which is in turn part of the Russian-Ukrainian War . The crisis was described by many commentators as one of the most intense in Europe since the Cold War. International affairs analyst Fiona Hill later commented on 28 February 2022 Russia's invasion of Ukraine was another sign that World War III was already underway. (Криза пов'язана з війною на Донбасі, яка, у свою чергу, є частиною російсько-української війни. Багато коментаторів описували кризу як одну з найінтенсивніших у Європі з часів холодної війни. Пізніше аналітик з міжнародних відносин Фіона Хілл прокоментувала 28 лютого 2022 року вторгнення Росії в Україну було ще однією ознакою того, що Третя світова війна вже триває)²¹.*

Ядром концепту є лексеми «*crisis*» та «*Russian-Ukrainian War*», які у цьому текстовому фрагменті вживаються синонімічно. У цьому випадку під час пошуку українського відповідника перекладач здійснив дослівний переклад. Також в реченні зустрічаємо поняття

²¹ Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Prelude_to_the_2022_Russian_invasion_of_Ukraine

Russia's invasion of Ukraine (вторгнення росії в Україну), що відносяться до ближньої периферії концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS і перекладаються так само дослівно, без жодних метафор, епітетів чи гіперболізації. Цікавим є також порівняння російського вторгнення в Україну з початком Третьої світової війни, *World War III*. Це є свідченням досить несподіваної, сміливої і свіжої репрезентації ядра цього концепту в медіа дискурсі.

Надалі розглянемо лексичні одиниці, що належать до ближньої, дальньої та крайньої периферії концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS. *British Prime Minister Boris Johnson has assumed that a full-scale war in Ukraine could last until the end of 2023. (Прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон припустив, що повномасштабна війна в Україні може тривати до кінця 2023 року)*²².

*Most Russians don't know the scale to which Russia has invaded Ukraine, Hristova said. She attributed this to the fact that Russian media is largely state-controlled. For example, news outlets are not allowed to use the words "attack," "invasion," or "war." (Більшість росіян не знають, до яких масштабів Росія вторглася в Україну, сказала Христова. Вона пояснила це тим, що російські ЗМІ в основному контролюються державою. Наприклад, новинним ЗМІ заборонено використовувати слова «напад», «вторгнення» або «війна»)*²³.

*Azov fighters call on the world to recognize Russia's actions as genocide. (Бійці «Азова» закликають світ визнати дії рф геноцидом)*²⁴.

Аналізуючи наведені вище лексичні одиниці в межах ближньої периферії, доходимо висновку, що найчастіше вживаються такі лексичні одиниці як: *genocide* (геноцид), *war* (війна), *invasion* (вторгнення), *full-scale war* (повномасштабна війна), *Russian troops* (російські війська), *attack* (напад). Засоби масової інформації, що використовують такі лексичні одиниці, висвітлюють істинну суть концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS, найбільш точно описують його складові, називають військові та політичні події відповідними термінами, користуючись при цьому прямим, послідовним чи дослівним перекладом.

²² Novoe Vremia. URL: <https://english.nv.ua/nation/uk-pm-johnson-believes-that-the-war-in-ukraine-could-last-until-the-end-of-next-year-50236198.html>

²³ An interdisciplinary look at the russia-ukraine. URL: <https://www.lclark.edu/live/news/48104-an-interdisciplinary-look-at-the-russia-ukraine>

²⁴ Babel News. URL: <https://babel.ua/en/news/78464-defenders-of-mariupol-from-the-azov-regiment-gave-a-press-conference-from-the-russian-blocked-azovstal-plant-the-key-points>

Варто згадати і нововведений термін «*ruscist*» (рашист – носій ідеології рашизму). Рашизм (від «Росія» (англ. Russia, «Раша»+ «фашизм»), або російський фашизм, політична ідеологія та соціальна практика владного режиму Росії кінця ХХ - початку ХХІ століття, що базується на ідеях «особливої цивілізаційної місії» росіян, «старшості братнього народу», нетерпимості до елементів культури інших народів; на тоталітаризмі й імперіалізмі радянського типу, використанні російського православ'я як моральної доктрини, на геополітичних інструментах впливу, насамперед енергоносіях для європейських країн, військовій силі, стосовно країн, що входять до сфери впливу Російської Федерації²⁵. Цей термін швидко набирає обертів, стає широковживаним як в україномовних засобах масової інформації, так і в іноземних.

*The occupiers do not stop trying to gain a foothold and are fighting from the occupied territories in the direction of neighboring areas. In the ruscist occupied villages, the situation remained unchanged. The region is on the verge of a humanitarian catastrophe. (Окупанти не полишають спроб закріпитися та з окупованих територій ведуть бойові дії в напрямку сусідніх областей. У селах, окупованих рашистами, ситуація залишилася незмінною. Область перебуває на межі гуманітарної катастрофи)*²⁶.

В межах ближньої периферії зустрічаємо термін «*special operation*» (*спецоперація*), що широко використовується в тільки російських ЗМІ, оскільки там медіадискурс надто обмежений владою та наповнений пропагандою. Цей термін використовується на позначення таких військових понять як: «війна», «вторгнення», «збройний конфлікт» тощо, які заборонені на території РФ.

*Kremlin calls war «special operation to clear Ukraine of Nazis». (Кремль називає війну «спецоперацією, щоб зачистити Україну від нацистів»)*²⁷.

Найбільш вживаними мовними засобами вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS в межах дальньої периферії є такі лексичні одиниці як: *війська, надзвичайна ситуація, окупант, пропаганда, наступальна операція, угруповання, окупація, окуповані території, диверсія*. Такі поняття перекладаються дослівно, без будь яких прихованих чи переносних значень.

²⁵ Novaya Gazeta. URL: <https://cpj.org/2022/03/russian-newspaper-novaya-gazeta-suspends-publication-following-official-warning/>

²⁶ Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/14326

²⁷ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325764/>

The Israeli Ministry of Foreign Affairs declared a state of **emergency** on February 12, as the United States warned Israeli officials that Russian troops could try to invade Ukraine on Tuesday. (Міністерство закордонних справ Ізраїлю оголосило про **надзвичайну ситуацію** 12 лютого, оскільки США попередили ізраїльських офіційних осіб, що війська РФ можуть спробувати вторгнутися до України вже у вівторок)²⁸.

We categorically refute the reports of Russian **propaganda** about the alleged **offensive operations** of Ukraine or any **sabotage** in the chemical industry «– Foreign Minister Kuleba responded to statements by ORDLO militants. (Ми категорично спростовуємо повідомлення російської **пропаганди** щодо нібито **наступальних операцій** України чи будь-яких **диверсій** на хімічному виробництві) – очільник МЗС Кулеба відреагував на заяви бойовиків ОРДЛО)²⁹.

The threat of limited operations by **Russian groups** remains. The most vulnerable are the ORDLO and the Azov-Black Sea region. (Лишається загроза проведення обмежених операцій **угрупованнями РФ**. Найбільш уразливими є ОРДЛО та Азово-чорноморський регіон)³⁰.

In connection with the recent events in the waters of the Sea of Azov there is a possibility of complete **occupation** of the Ukrainian sea. (У зв'язку з останніми подіями в акваторії Азовського моря зберігається ймовірність повної **окупації** українських морських просторів)³¹.

Putin ordered to send **Russian troops** to the **occupied** territories of Donetsk and Luhansk regions allegedly to «maintain peace». (Путін наказав направити на **окуповані** території Донецької та Луганської областей **російські війська** нібито для «підтримки миру»)³².

В межах дальньої периферії концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS існує ще таке нове поняття як **Bucha massacre** (Бучанська різанина) – the Bucha massacre was the killing and abuse of Ukrainian civilians by Russian Armed Forces during the fight for and occupation of the Ukrainian city of Bucha amid the Russian invasion of Ukraine. Photographic and video evidence of the massacre emerged on 1 April 2022 after Russian forces withdrew from the city. (Бучанська різанина, Бучанська трагедія, або геноцид у Бучі — масове вбивство українського цивільного населення в місті Буча Київської

²⁸ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/13/7323849/>

²⁹ Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/18/7324508/>

³⁰ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/19/7324593/>

³¹ Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/14326

³² Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/7465

області, що супроводжувалося викраденнями, тортурами, звалтуваннями, у тому числі дітей, та мародерством. Злочини скоїли Збройні сили РФ у період російсько-української війни під час російського вторгнення у березні 2022 року)³³.

*It is called **Bucha massacre**. It all came down to one clear fact: Russians had a citywide shooting spree in Bucha. According to Fedoruk, over 80% of the bodies have bullet wounds, largely in the head and torso. (Це називається **Бучанською різаниною**. Все зводилося до одного очевидного факту: у Бучі росіяни розстріляли місто. За словами Федорука, понад 80% тіл мають кульові поранення, переважно в голову та тулуб)*³⁴.

Лексичні одиниці, що складають крайню периферію мають схильність до перекладу та відтворення слів в переносному значенні, як наприклад поняття «*peacekeepers*» (миротворці), котре в наведених прикладах вживається у переносному значенні.

*Russian military and special services are preparing terrorist acts in the occupied territories of Donbass to use them as a pretext for the introduction of armed forces in Ukraine under the guise of «**peacekeepers**».* (Російські військові та спецслужби готують терористичні акти на окупованих територіях Донбасу, щоб використати їх як привід для введення в Україну збройних сил під виглядом «**миротворців**»)³⁵.

*CSTO Secretary General proposes to bring CSTO troops to Donbas under the guise of «**peacekeepers**», and adds that this requires «good will» of Ukraine and UN approval.* (Генсек ОДКБ пропонує ввести на Донбас війська ОДКБ під виглядом «**миротворців**», і додає, що для цього потрібна «добра воля» України й погодження ООН)³⁶.

*An equally plausible option is to conduct a «**peacekeeping operation to force Ukraine into peace**», the entry of Russian troops into the territory of the ORDLO, Russia's issuance of an ultimatum to Ukraine.* (Не менш вірогідним варіантом лишається проведення «**миротворчої операції з примушення України до миру**», входження військ РФ на територію ОРДЛО, висування Росією ультиматуму Україні)³⁷.

В останньому наведеному прикладі вираз «**миротворча операція, метою якої є примушення до миру**» звучить досить абсурдно, оскільки поєднує у собі лексичні одиниці, семантичні значення яких

³³ Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бучанська_різанина

³⁴ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325645/>

³⁵ Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/19/7324653/>

³⁶ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/21/7324776/>

³⁷ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/22/7324999/>

є непокєднуваними (миротворці примушують до миру), а тому утворюють оксюморон, який і надає реченню певного гумористично-їронїчного забарвлення.

В переносному значенні також вжито поняття *brotherly friendship* (братська дружба), яке країна-агресор так довго нав'язувала і продовжує нав'язувати далі широкому загалу.

In 5 days, 56 missile strikes have already been inflicted on Ukraine, and 113 cruise missiles have been fired. That's what it is – «brotherly friendship». (За 5 днів вторгнення по Україні нанесли вже 56 ракетних ударів, було випущено 113 крилатих ракет. Ось така вона – «братська дружба») ³⁸.

Варто також розглянути приклад вживання лексичних одиниць, які потребують ширшого контексту та додаткових ресурсів для їх правильного сприйняття. Наприклад, у наведеному нижче реченні, ми бачимо словосполучення «*unfriendly steps*» (недружні кроки). Воно перекладене дослівно, проте без додаткової інформації його суть буде важко зрозуміти.

The Kremlin said Russia had been forced into the action by the «unfriendly steps» of Western nations. (У Кремлі заявили, що Росія була змушена до дії через «недружні кроки» західних країн) ³⁹.

В рамках крайньої периферії розглядаємо і такі лексичні одиниці як: *повітряна загроза, сховище, комендантська година, бомбосховище, анексія, напруга* тощо.

An air threat has been recorded in Kyiv, in case the sirens are turned on, residents are urged to go down to the shelter. (У Києві була зафіксована **повітряна загроза**, у разі ввімкнення **сирен** мешканців закликають спускатися в **укриття**) ⁴⁰.

Klitschko announced the introduction of a curfew in Kyiv. (Кличко оголосив про запровадження **комендантської години** у Києві) ⁴¹.

Цікавим є також і процес виникнення англійських неологізмів на позначення нових військових реалій та введення нової військової лексики, що впевнено влились до української повсякденної лексики. Це такі терміни як: **Bayraktar, Javelin, NLAW, Stinger** тощо.

New Turkish-made strike drones Bayraktar TB2 have arrived in Ukraine. According to the Minister of Defense of Ukraine Oleksiy Reznikov, there will also be more «stingers» and «javelins». (До України

³⁸ Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/OP_UA/5746

³⁹ An interdisciplinary look at the russia-Ukraine. URL: <https://www.lclark.edu/live/news/48104-an-interdisciplinary-look-at-the-russia-ukraine>

⁴⁰ Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325730/>

⁴¹ Kyiv City Official. URL: <https://t.me/KyivCityOfficial/2080>

прибули нові ударні безпілотники турецького виробництва “Bayraktar TB2”. За словами Резнікова, також буде ще більше “стінгерів” та “джавелінів”⁴².

Перекладаючи лексичні одиниці, що належать до крайньої периферії концепта RUSSIA-UKRAINE CRISIS, особливої уваги потребують сталі вирази, які не варто перекладати дослівно. Наприклад, сталому виразу «пацан сказав – пацан сделал» було знайдено досить вдалий, на наш погляд, англійський відповідник: «*A man's word is his bond*». Також у цьому реченні бачимо приклад так званого тюремного російського жаргону — виразу «по поняттям» (мовою оригіналу «по-поняттям»). Його іноземним відповідником слугує «on concept».

Russian Foreign Minister Sergei Lavrov called on the West to engage in a «on concept» security dialogue so that «A man's word is his bond.» (Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров закликав Захід до діалогу про безпеку «по поняттям», щоб було так – «пацан сказав – пацан зробив»⁴³).

ВИСНОВКИ

Досліджуючи концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS можемо прослідкувати зміну в сприйнятті його ядра, в центрі якого перебувала лексема *crisis*, яке раніше сприймалося як *внутрішній конфлікт, криза*. Із розгортанням повномасштабного вторгнення спостерігається різка зміна у трактуванні цього самого поняття, яке набуває значення *war, invasion* (війна, загарбання). Під час ескалації конфлікту викриваються все нові і нові злочини загарбників і в ближній периферії концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS спостерігаються такі лексеми як: *occupation, occupiers, special operation, genocide* (окупація, окупанти, спеціальна операція, геноцид), а в дальній – *shelter, air threat, Bucha massacre, sirens, curfew* (бомбосховище, повітряна загроза, Бучанська різанина, сирени, комендантська година), а також неологізми, які оперували раніше як військові реалії, а тепер увійшли в повсякденний вжиток і стали загальнозрозумілими. Всі проаналізовані зміни можуть слугувати підтвердженням тези про те, що концепт RUSSIA-UKRAINE CRISIS зазнав значущих змін під впливом кричущих злочинів проти людяності, які і досі чиняться на українській землі, нівелюючи усі норми світового права і порядку, які вже неможливо приховати і

⁴² Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/11376

⁴³ Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/18/7324481/>

однобоко висвітлювати проросійсько-налаштованим засобам масової інформації.

Дослідження мовних засобів вербалізації концепту RUSSIA – UKRAINE CRISIS в медіадискурсі через призму перекладознавства, уможливило виявлення унікальних знань про цей концепт. Було також визначено та проаналізовано способи перекладу мовних засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS, його ядра та периферії в сучасних засобах медіадискурсу. Найпоширенішим способом перекладу цього концепту став дослівний, еквівалентний та аналоговий методи перекладу.

АНОТАЦІЯ

Метою дослідження було аналіз засобів вербалізації концепту RUSSIA UKRAINE CRISIS в медіадискурсі, зокрема і в перекладознавчому ракурсі, дослідження цього концепту в сучасній лінгвістиці, розширення поняття концепту RUSSIA UKRAINE CRISIS та його розуміння і сприйняття, розкриття особливостей його вербалізації та перекладу. Під час аналізу та дослідження концепту RUSSIA UKRAINE CRISIS було виявлено, що фундаментальна основа концепту тісно пов'язана не лише з сучасною лінгвістичною наукою, а й з політичною, суспільною, ментальною та культурною сферами діяльності громади. Поняття концепту RUSSIA UKRAINE CRISIS переважно висвітлюється саме в контексті політичної сфери діяльності як унікальне, соціально-політичне питання, широко вживане через світові засоби масової інформації. Дослідження мовних засобів вербалізації концепту RUSSIA –UKRAINE CRISIS в медіадискурсі через призму перекладознавства, уможливило виявлення унікальних знань про цей концепт. Було також визначено та проаналізовано способи перекладу мовних засобів вербалізації концепту RUSSIA-UKRAINE CRISIS, його ядра та периферії в сучасних засобах медіадискурсу. Найпоширенішим способом перекладу цього концепту став дослівний, еквівалентний та аналоговий методи перекладу.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Введение. Логический анализ языка: Ментальные действия: сб. статей / Под ред. Н. К. Рябце-вой. М.: Наука, 1993. 176 с.
2. Газуда О.М. Дослідження терміну “концепт” у сучасній лінгвістиці. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/>

lib/30297/1/ДОСЛІДЖЕННЯ%20ТЕРМІНУ%20»КОНЦЕПТ»%20У%20СУЧАСНІЙ%20ЛІНГВІСТИЦІ.pdf

3. Гайдук Г.В. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики. URL: http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.cioc.htm

4. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. Вісник Черкаського університету. Серія: «Філологічні науки»: зб. наук. пр. Черкаси, 1999. Вип. 11. С. 12 – 25.

5. Жинкин Н. И. Язык – речь – творчество: исследования по семиотике, психолінгвістике, поезике. М.: Лабиринт, 1998.

6. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М., 2004. 390 с.

7. Карасик В. И. Языковые концепты как измерения культуры (субкатегориальный кластер темпоральности) / Концепты. Выпуск 2. Архангельск, 1997. С. 156-158.

8. Мельничук О. Д. Концепти як елементи семантики тексту. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/8783/97/>

9. Приходько А.Н. Концепти и концептосистемы. Монография. Днепропетровск. 2013.

10. Стернин И.А. Методологические проблемы когнитивной лінгвістики. Воронеж, 2001.

11. Фесенко Т.А. Когнитивная система переводчика и переводческая деятельность. Перевод: язык и культура : сб. статей. Воронеж, 2001. С. 140–142.

12. Fauconnier G. Methods and Generalizations, Th. Janssen, G. Redeker (eds). Cognitive Linguistics: Foundations, Scope, and Methodology. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 1999. P. 95-127.

13. Fillmore Ch. Frame Semantics and the Nature of Language. Annals New York Academy of Sciences, 1976. P. 20–32.

14. Frege G. On Concept and Object», originally published as Über Begriff und Gegenstand in Vierteljahresschrift für wissenschaftliche Philosophie 16, 1892, S. 192-205.

15. Gibbs R.W. Jr. Why cognitive linguists should care more about empirical methods. Methods in Cognitive Linguistics. Cornell, 2007. P. 1952.

16. Lefevere A. Translating literature: practice and theory in a comparative literature context. New-York : The Modern Language Association of America, 1994. 162 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу

17. An interdisciplinary look at the russia-Ukraine. URL: <https://www.lclark.edu/live/news/48104-an-interdisciplinary-look-at-the-russia-ukraine>
18. Babel News. URL: <https://babel.ua/en/news/78464-defenders-of-mariupol-from-the-azov-regiment-gave-a-press-conference-from-the-russian-blocked-azovstal-plant-the-key-points>
19. Boris Johnson's speech. URL: <https://english.nv.ua/nation/uk-pm-johnson-believes-that-the-war-in-ukraine-could-last-until-the-end-of-next-year-50236198.html>
20. Kyiv City Official. URL: <https://t.me/KyivCityOfficial/2080>
21. Novaya Gazeta. URL: <https://cpj.org/2022/03/russian-newspaper-novaya-gazeta-suspends-publication-following-official-warning/>
22. Novoe Vremia. URL: <https://english.nv.ua/nation/uk-pm-johnson-believes-that-the-war-in-ukraine-could-last-until-the-end-of-next-year-50236198.html>
23. Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/18/7324481/>
24. Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/18/7324508/>
25. Ukrainska Pravda. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2022/02/19/7324653/>
26. Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/OP_UA/5746
27. Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/11376
28. Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/14326
29. Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/14326
30. Ukrainska Pravda. URL: https://t.me/ukrpravda_news/7465
31. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/12/7323765/>
32. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/13/7323849/>
33. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/19/7324593/>
34. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/21/7324776/>
35. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/22/7324999/>
36. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325645/>
37. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325764/>

38. Ukrainska Pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325730/>

39. Wikipedia. URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Prelude_to_the_2022_Russian_invasion_of_Ukraine

40. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бучанська_різанина

Information about the authors:

Babelyuk Oksana Andriivna,

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of Foreign Languages
and Translation Studies

Lviv State University of Life Safety
35, Kleparivska str., Lviv, 79000, Ukraine

Koliasa Olena Vasylivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Philology Department

Odesa National Maritime University
34, I. Mechnikov str., Odesa, 65007, Ukraine